

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Autoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 196. Qualiter sententia ferenda in crimine Hæresis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

vivente sufficiat ad declarandum & condemnandum tanquam hæreticum, non sit ratio, cur eo mortuo facta non sufficiat; cum jam à jure illa contumacia admitta sit tanquam legitima probatio non solum suspicionis, sed & ipsius hæresis. Sed neque defunctus condemnari potest, nisi prius citentur ejus filii & hæredes, ut concessa eis copia indiciorum & accusationum contra defunctum, dum viveret factarum, ut, si velint, possint defendere, idque ob gravissimum damnum iis ex tali condemnatione imminens, tum in bonis, quæ ab iis afferuntur; tum in fama, quia redduntur infames. Farin. n. 106. Decian. l. c. n. 8. Castrop. n. 7. Audiendi autem sunt hi filii & hæredes etiam comparando per procuratorem, Simanc. in *enchirid.* tit. 43. rub. de *procurat.* n. 3. Farin. n. 3. Castrop. n. 8. solum excluduntur filii & domestici à defensione defuncti hæretici, qui consolationem ab hæreticis in extremis expetiit, nisi probare velint, id eum non sanæ mentis fecisse, juxta c. *filii*, h. t. in 6. Farin. cit. q. 197. n. 111. deficientibus autem filiis hæredibus, consanguineis, posse quemlibet de populo hæreticum defunctum defendere, cum hac ratione utiliter agatur negotium Ecclesiæ & Religionis, exerceatque officium magnæ caritatis, subveniendo hac in parte filiis & hæredibus versantibus in periculo gravissimi damni, & quidem absque eo, quod propterea cessantur fautores hæreticorum, cum usque dum defunctus condemnatus est, non constet esse hæreticum, tradunt, Farin. n. 108. Gondisal. de *heret.* q. 22. n. 9. Decian. n. 31. Castrop. n. 9.

2. Resp. Secundò: formato processu contra defunctum ea, quæ fieri potest, brevitate, reus vel absolvendus vel condemnandus est, cum in suspenso hære non possit ob gravissimum præjudicium filiorum & hæredum, quorum matrimonia aliique contractus per hoc impedirentur. Interim tamen, quod hic processus formatur, & sententia profertur, non sunt bona illius à possessoribus sequestranda, ut potè qui, cum non deliquerint & rite processerint, non sunt in casu dubio illorum usu privandi, Farin. l. c. n. 102. Castrop. n. 12. Ejus hæresi plenè probata condemnandus est, bona illius, etiamsi ad tertium possessorem devenierint, sisco applicanda, ossa illius, si à Catholicis distingui possint, exhumanda, & effigies seu statua comburenda, sic Farin. q. 167. n. 92. relatis pluribus. Castrop. n. 13. qui etiam ait, formam sententiæ ferendæ contra tales defunctos optimam deduci ex ea, quæ lata est in Concilio Constantiensi. *Sess.* 8. contra Wiclef. quam refert Penia cit. *comment.* 92. *circa finem.*

3. Resp. Tertio: si defuncti hæresis plenè probata non est, nec brevissimo tempore probata speretur, absolvendus est, ne ejus fama patiat, neve ejus filii & hæredes graventur, quia neque Ecclesiæ, neque fidei exinde patiuntur detrimentum; cum supervenientibus novis probationibus junctis prioribus possit talis absolutus condemnari. Castrop. n. 14. cum Penia cit. *comment.* 92. *circa medium.* multoque magis absolvendus, si hæreticus in extremis signa contritionis dedit, & ob angustias temporis absolvi non potuit, Farin. q. 193. n. 20. Castrop. n. 35. juxta c. *à nobis*, il. 2. de *sent. excomm.* & Arg. ducto à contrario ex c. *filii*, h. t. in 6.

4. Resp. Quarto: inter varias sententias de tempore præscribendi processum contra hæreticum defunctum, quarum aliquæ volunt præscribi quinque, aliæ decennio, aliæ tricennio, aliæ nullo unquam tempore, illa videtur probabilior, quæ Roias. *ir. de heret.* p. 2. n. 193. Masc. de *probat.* l. 1.

concl. n. 112. n. 29. Castrop. n. 16. & alii volunt, præscribi solo quadriennio, quod elapso processus contra hæreticum amplius institui nequit, eò quod jus confiscandi bona hæreticorum, quod est accessorium damnationi illorum, præscribatur solo quadriennio.

Quæst. 196. Qualiter sententia ferenda in crimine hæresis?

1. Resp. Primò: sententia tam absolutoria quam condemnatoria hæresis pronuntianda ex consilio peritorum, juxta c. *ut commissi*, h. t. in 6. Penia. p. 3. *direct.* *comm.* 126. *circa finem.* Castrop. *tr.* 4. d. 8. p. 11. n. 2. ita ut, sine requisito illo consilio procedatur ad sententiam, ea sic nulla, cum cit. c. videatur præscribi forma. Castrop. n. 4. quidquid sit de eo, num Inquisitores teneantur sequi datum Consilium, quod affirmant Decian. l. 4. c. 24. n. 16. Farin. q. 185. n. 192. Arg. c. *statuta*, h. t. in 6. dum ibi dicitur: *Et ex eorum consilio ad sententiam procedi volumus.* Contrarium, seu necessarium non esse sequi eorum consilium, sed posse pronunciare contra illud, si visum fuerit æquius, tradunt apud Castrop. n. 5. Simanc. Roias, Penia, Zech, Burlat, Locat, &c. Si tamen Inquisitori & Ordinario non occurreret ratio urgentior, tutius ac verius acquiescendum consilio peritorum, præsertim si hi concordet, ait Castrop. Hi periti esse possunt tam Theologi quam Canonistæ & Legistæ, qui Consilium præstare tenentur Inquisitoris mandato, etiam sine ullo assignato illis salario aut data pecuniâ, Arg. c. *commissi*. & quia omnes fidei negotium adjuvare & defendere tenentur; quamvis, si sponte offeratur salarium vel pecunia, id pro Labore acceptate possint. Zachin. *ir. de heret.* c. 15. n. 3. Decian. l. c. c. 24. n. 10. Farin. q. 185. n. 190. Castrop. l. c. Debet autem illis manifestari totus processus; quia sine hac manifestatione consilium præstare non possunt juxta merita causæ, ut dicitur c. *fin.* §. *jubemus*, h. t. in 6. potestque ac debet hæc manifestatio fieri absque eo, quod manifestentur nomina testium & declaratorum; non tamen absque eo, quod manifestari debeant qualitates testium, nimirum, an sint graves, docti, probatæ vitæ; vel è contra, num sint plebei, infames, socii criminis, quin & intercedere potest causa legitima, cur Inquisitor teneatur viris illis peritis ac probis manifestare nomina reorum, testium, nimirum dum dubium est de inimicitia inter eos, imposito tamen illis sub juramento, vel etiam excommunicatione, si opus sit, secreto, juxta c. *statuta*, h. t. in 6.

2. Resp. Secundò: sententia tam absolutoria quam condemnatoria proferenda est in scriptis, aliis nullius est momenti, juxta *Clem. saepe*, de *V. S.* & ibi *Gl. v. in scriptis*. Farin. q. 185. n. 166. Decian. l. c. l. 5. c. 38. n. 20. Pegna. l. c. *comment.* 40. n. 165. Castrop. n. 6. &c. Item ex convenientia, & non ex necessitate ferenda potius de die, quam de nocte, Abb. & Felin. in c. *consultis*, de *off. deleg.* Pegna. Castrop. *ll. cit.* Farin. n. 165. Publicatio hujus sententiæ fieri potest ac solet per alios, quam ipsum Inquisitorem, & ordinariè per Notarium. Farin. l. c. n. 171. Roias. *sing.* 94. à n. 1. juxta quod decisum ab Urban. IV. in *Const.* incipiente: *licet ex omnibus*. quam refert Penia in *fin. director.* inter *lit. Apostol.*

3. Resp. Tertio: & quidem, quod attinet sententiæ absolutoriæ, eò quod nihil adversus delatum probatum fuerit, errores, de quibus accusatus fuit, exprimendi non sunt in specie seu particulati; quia ista

Ista expressio inutilis est, & audientibus ingenerare potest suspicionem, nec reus pronuntiari innocens seu vacare culpa, sed solum ab instantia illius iudicii absolvi debet, declarando nihil contra illum probatum esse; cum contingere posset, ut, quod modo probatum non est, probetur postea, & qui absolutus est, condemnatur postmodum. Penia, p. 3. *director. comment.* 37. *rub. de form. absol.* Farin. l. c. n. 173. Scacc. *de jud. c.* 59. n. 1. Castrop. l. c. n. 9. qui tamen cum Farin. n. 173. Deltio. l. c. l. 5. f. 14. *ad finem* ait, in uno casu delatum posse ut innocentem absolvi, dum nimirum manifestè probatum fuit, delatorem & testes falsum dixisse, cum tunc videatur, non esse probabile periculum retractandi sententiam absolutivam, dum innocentia delati constat ex iniquitate testium & delatorum. Quod si tamen reo absoluto, quin & declarato innocente, superveniant novæ delicti probationes, poterit non obstante primâ sententiâ absolutoriâ, de novò inquiri, examinari, condemnari, quia in hoc crimine sententia nunquam favore fidei transit in iudicatum, prout Pius V. definit in Constit. sua, quæ incipit: *inter multiplices curas*, ac tenent Simanc. *Cathol. instit. tit.* 60. n. 13. Farin. n. 197. Scacc. l. c. c. 95. Castrop. n. 10. atque ita hæc probationes supervenientes præcedentibus insufficientibus, ob quarum insufficientiam reus absolutus erat ab instantia iudicii, conjungi possunt, etsi enim citatio & litis contestatio prius facta pereant, cum peremptiâ instantiâ pereant acta ordinaria, quæ instantiam illam sequuntur, juxta *L. properandum. §. etsi quidem. c. de jud. §. L. cum lite mortua. ff. iudicium solvi*, non tamen pereunt, quæ ad litis decisionem spectant, ut sunt confessiones, probationes, declarationes testium &c. per *cit. L. ad properandum. §. ult. & L. jubemus. c. de liberal. caus. Alex. l. 1. conf. 58.* Farin. l. c. n. 200. Simanc. *tit.* 18. *rub. de defunct.* n. 21.

4. Resp. Quare, quod attinet sententiam condemnatoriam, declarata hæresi simul declarantur omnes pœnæ ipso jure annexæ tali delicto, absque eo, quòd opus sit eas exprimere, secus de iis, quæ specialem requirunt expressionem & condemnationem. Farin. n. 164. & 168. Decian. l. c. c. 38. n. 15. Condemnatus pœnâ arbitrariâ, eò quòd non existerent probationes sufficientes ad pœnam ordinariam, superveniente legitima probatione, dum pœna arbitraria jam data executioni, non potest puniri pœnâ ordinariâ, sed tantum huic detrahendum, quantum arbitraria importat; si verò arbitraria necdum data executioni, pœnâ ordinariâ puniri potest, superveniente nova probatione; quia est novum iudicium, & pœna non excedit delictum, sicut illud excederet, si, postquam punitur pœnâ arbitrariâ puniretur insuper pœnâ ordinariâ. Castrop. n. 11, cum Farin. n. 199. De cætero sententia condemnatoria hæretici impœnitentis ferenda & pronuntianda non est necessariò in præsentia iudicis sæcularis, ut fortè indicari videtur. *c. ad abolendam. §. c. excommunicamus. h. t.* ita Castrop. l. c. n. 12. cum Penia, p. 3. *director. comment.* 48. n. 210. ex ea ratione, quòd, cum in hoc crimine iudicando, utpote Ecclesiastico iudex sæcularis nulla ratione se intromittere possit, ejus præsentia in prolatione sententiæ solum requiratur, ut & statim executioni mandetur sine dilatione, citra illius præsentiam validè proferri possit; etsi, ut credit Castrop. non liceat Inquisitori præsentiam iudicis sæcularis in prolatione sententiæ condemnatoriæ subterfugere, si is facile condemnationi interesse posset, dum id mi-

nimum evincere videantur citati textus, *c. ad abolendam. §. c. excommunicamus. h. t.*

Quest. 197. An, quando, & ad quem in crimine hæresis interponi, & admitti possit interpellatio?

1. Resp. Primò: beneficium appellationis hæreticis eorumque fautoribus, ut talibus ab Ecclesia reputatis (quales non sunt, quousque sententia declaratoria succedat) omnino denegatur, juxta clarum textum *c. ut inquisitionis. h. t. in 6.* Unde pronuntiari sententiâ definitivâ adversus hæreticum, ea statim executioni mandari potest absque eo, quòd opus sit expectare terminum decem dierum à jure statutum ad appellandum. Roias *singular.* 179. 2. Decian. l. c. c. 20. n. 26. Param. *de orig. inquisit.* l. 3. q. 4. *rub. de exped. process. in caus. fidei. n.* 58. Castrop. *tr.* 4. d. 8. p. 7. n. 1. Dum tamen declaratur quis hæreticus ex præsumptione juris tantum, v. g. quia damnatus in contumaciam, vel quia seipsum occidit ante causam finitam, vel aliâ viâ, quâ jus præsumit delictum, interponi posse appellationem, & superior illi deferre debere, quia est aliqua dubitatio, an sit hæreticus, & locus est defensionis, tradunt Simanc. l. c. *tit.* 6. m. 7. & 8. Farin. n. 230. Castrop. n. 2. quin etiam damnato ut hæretico licere adire Principem superiorem viâ querelæ & supplicationis, ut sententia lata, quam injustam esse prætendit, revocetur & annulletur, contra Simanc. & Carrer, probabilius censet Castrop. l. c. n. 3. ex ea ratione, quòd interdicta appellatione, non censetur interdictus recursus ad Principem in causis gravis præjudicii, ut Roland. l. 1. *conf.* 94. Menoch. *de arb.* q. 70. n. 18. & superior iudex non prohibeatur de præsentia injustitia cognoscere, & eam revocare, cum id rectæ gubernationi conveniat. Ipsæque superior iudex supplicare potest à sententia à se lata, ut iterum eam recognoscat, & si invenit injustam, revocet & annullet, ita Felin. *inc. ad abolendam. h. t. n.* 3. Farin. n. 233. Castrop. n. 3. Item etiam non concedatur appellatio à sententia declaratoria hæresis, conceditur tamen à sententiis & actibus interlocutoriis, cum hujusmodi sententia & actus procedant ad investigandam veritatem, num reus commiserit hæresim, quod, cum certum non sit, & aliqua tergiversatione celerari possit, denegari quòd ad hoc non debet appellatio; ita tamen, ut, si in illa non assignetur causa illius, sit nulla, juxta *c. ut debitis. c. cum remissam. de appell.* ita Farin. n. 232. Paramo, l. c. q. 4. n. 60. Castrop. n. 4. Unde jam à sententia seu decreto torturæ appellari potest; quia est actus interlocutorius ad erundam veritatem. Penia l. c. *rub. de appell. comment.* 31. Farin. l. c. n. 139. Clar. *pract. §. fin. q. 64. vers. sed quid agendum.* Castrop. n. 5. &c. juxta clarum textum l. 2. c. *de appell.* Et licet per appellationem à sententia interlocutoria regulariter non ligentur manus iudicis, sed hic possit procedere, quousque à Superiore inhibeatur, id fallit in decreto torturæ, utpote continente damnum irreparabile. Farin. *prax. tit.* 5. q. 38. n. 12. Castrop. l. c. cum Lancell. *tr. de attent. c.* 12. *limit.* 1. n. 1. nisi tamen constet evidenter, causam allegari frivolam appellationis. *c. cum appellationibus. de appell. in 6. & l. 2. ff. de appell. recip.* in quo casu iudex à quo cognoscit, dum aliàs in dubio, num legitime appellatum, iudex ad quem cognoscere debeat, & si, sive dubium de legitima appellatione sit juris sive facti, iudex à quo supersedere debet & expectare, quid iudex ad quem pronunciet, ne periculo exponatur gravandi